

Szabó Előd

Diadal¹

(Egyházi beszéd Dávid Ferenc-émlékistentiszteletre)

„Amikor a százados látta, hogy mi történt, dicsőítette Istent, és így szólt: Ez az ember valóban igaz volt.”

(Lk 23,47)

Dávid Ferencre emlékezünk.

Talán sokunkban felmerült a kérdés, hogy miért emlékezünk Dávid Ferencre halálának évfordulóján. Néhány prózai, nagyon gyakorlati jellegű választ adhatunk erre a kérdésre. Például azért, mondhatnánk, mert nem ismerjük pontosan születésének évét, napját. Vagy azért, mert általában szereteteinkre is haláluk évfordulóján szoktunk gondolni, akkor szoktunk rájuk emlékezni.

Meggyőződésem azonban, hogy ennél sokkal többről van szó. Dávid Ferenc halála, halálának körülményei nagyon fontosak életének, tanításának hatására nézve.

Induljunk ki Jézus életének történetéből, halálának körülményeiből.

Jézus élettörténete az igazság keresésének útja. Az igazságról szólt és az igazságot akarta életével megmutatni, példával szolgálva megtanítani mindazoknak, akik figyeltek rá; nem köznapi igazságokról tanított, hanem mindennap szem előtt tartandó, örök, isteni igazságokról: Isten van, Isten egy, Isten szerető szülő, Isten megszólítható közelségben van, Isten megbocsátó és türelmes. Az ember értékes, fontos szerepe van a teremtésben, minden képessége adott a jóra.

Tanítása óriási hatást váltott ki sok körülötte élő emberből. Voltak, akik elhagyták otthonukat, érdemesnek tartották az általa hirdetett evangéliumot arra, hogy mindent maguk mögött hagyva kövessék őt (például Péter). Voltak, akik megnyitották otthonaiknak ajtaját, s anyagi javaikkal támogatták őt (például Mária és Márta). Voltak, akik magas hivatalukat, társadalomban elfoglalt előkelő helyüket, vagyonukat kockáztatták azért, hogy felkeressék, hogy kérdezzenek

¹ A Magyar Unitárius Egyház Képviselő Tanácsa által 2018., jubileumi esztendőben meghirdetett beszédpályázatának megosztott első helyezett beszéde.

tőle, hogy meghallgassák tanítását (például Nikodémus) Voltak, akik hallották hírét, s még a legfurcsább dolgokat is megtették azért, hogy hallják, hogy lássák őt (Zákeus).

De az említett példák mégiscsak kivételek voltak Jézus életében. A többség csak báméskodó volt, nem résztvevő. A többség csak egy csodabogarat látott benne, egy különcöt, aki ügyesen forgatja a szót, aki szembeszáll a gyűlölt hatalommal, aki képmutatóknak nevezi az öntelt írástudókat. A többség csak ennyit látott benne! De vele menni, tanításait életükben valósággá váltani, vele közösséget vállalni nem voltak hajlandók. Csak egynek tartották a kor sokféle eszelős, furcsa bolondjai közül.

Amikor Jézust keresztre feszítették, akkor kezdtek jobban felfigyelni rá: ki ez az ember? Ki ez az ember, akinek a halálát a hatalmas római birodalom és a zsidó vezetés helyi hatalmasai egyszerre és ugyanannyira akarják? Ki ez az ember, aki nem mentegeti magát, aki nem keresi a megalkuvást, hogy életét mentse? Akkor már érezték, hogy valami különleges fog történni, de inkább azt gondolták, hogy azért hagyja Jézus, hogy ellenségei megkínózzák, megalázzák és keresztre feszítsék, mert tudja, hogy csodát téve leszáll majd a keresztről, s fényes bosszút áll, diadalt arat azokon, akik rá támadtak. Bizonyára az ószövetségi próféciákat ismerve legközelebbi munkatársai, barátai, tanítványai is kimondva vagy kimondatlanul ezt gondolták, ebben bíztak.

De nem ez történt. Nem történt csoda, s ez lepte meg legjobban a báméskodókat. Jézus szenvedései a halállal értek véget, Istennek ajánlotta lelkét, és vége volt. Először a római százados eszmélt fel: „Ez az ember valóban igaz volt!” S utána eszméltek mások is: ez az ember igaz volt, ez az ember valóban hitte is, amit tanított, ez az ember képes volt igazáért szenvedni, megalázkodni és meghalni. S ez a legnagyobb csoda.

Igen, testvéreim. Csoda. Mert mit ért volna minden áldozat, amit Jézus hozott, minden lemondás, minden hitre, Istenre való hagyatkozásra hívása akkor, ha mindezt azzal a tudattal vállalta volna, hogy úgyis feltámad, úgyis bosszút állhat, úgyis fényes diadallal igazolhatja mindazt, amit tanított, s a porba sújtja majd azokat, akik megkérdőjelezték hitelességét? Jézus másképpen akart diadalt aratni. Átadta hitét és életörömét, Isten-képét tanítványainak, s bízott abban, hogy majd ők beteljesítik azt, ami vele elkezdődött, bízott abban, hogy ők lesznek a diadal!

Igaz voltát akkor és most is éppen az bizonyítja, hogy célja nem a földi dicsőség keresése volt, hanem a földi bukást és kudarcot is öntudatosan és méltósággal vállalta a felismert és megtapasztalt igazság győzelméért.

Ugye, testvéreim, nem nehéz a párhuzamot Jézus és Dávid Ferenc élete, hálála, igazsága között felismerni?

Dávid Ferenc is az igazságot megalkuvás nélkül kereső ember volt. Nem zsinatok többségi döntéseinek, nem emberi érdekek nádszálként hajladozó elveinek, nem a hatalom hiúságát simogató áligazságoknak, hanem az isteni igazságoknak szolgálja volt. Ezt az igazságot a Bibliában kereste a megszállottságig rendíthetetlen kitartással.

Sok kortársa mellé szegődött az úton. Követték, hallgatták, kérdezték, támogatták. Pezsgett körülötte az élet, lüktetett a szellem, hevesen keringett a lélek az Isten-keresés ereiben. A pezsgés, a lüktetés magasba röpítette pályáját, a fedelem mellett állhatott, hogy talán prófétai útjának Hóreb-hegyén kimondhassa a legnagyobb igazságokat, melyekért Isten elküldte, s különleges tehetségeivel képessé tette: egy az Isten, és az emberlelke csak szabad lehet!

De az őt követők csak kivételek voltak. Az ő életére is igaz, hogy bámészkodók voltak körülötte a legtöbben. Akik csodáltak szép szavait, rettegtek megalkuvásra képtelen jellemét és a vitában ellenfeleit elsöprő magabiztosságát. Bár cáfolni nem tudták tanait, azoknak egyedisége, tiszta fénye vakította, bántotta korát, s ez megpecsételte földi útjának irányát.

Években és világi dicsőségben is több jutott neki, mint a Mesternek. Mégis szabályszerűen jött a történelem kerekén száguldva a végzet, a földi dicsfény elhomályosodása, a földi kudarc és elbukás. A bámészkodók továbbra is körülötte álltak, és vártak. De még az egykori munkatársak, szellemi harcostársak is ugyanazt várták: mikor fog végre jobb belátásra térni, érti meg az idők parancsoló szavát, mikor ébred végre fel benne az önfenntartó ösztön, hogy megálljon, hogy hallgasson, hogy ne ő tanítson, hanem engedje a kort, hogy megváltoztassa, átalakítsa hitét és gondolkodását?

A csoda az volt, hogy ez a pillanat sosem jött el. A csoda az volt, hogy dicsőségnél és önfenntartásnál sokkal fontosabb maradt számára a felismert és megélt igazság. A csoda az volt, hogy Dávid Ferenc soha nem óvatosan, nem az ügyeskedő élet megfontoltságával írta, prédikálta, tanította az igazságot, hanem a hit bátorságával, lendületével és tüzével. A csoda az volt, hogy nemcsak a több száz éves zsinatok többségi döntései nem akadályozták meg az igazság szolgálatában, hanem akkor sem tántorodott meg, amikor jelenének többségi döntései a bukás, a börtön, a halál felé sodorták életét. Talán mellette is felismerte volna a dévai börtön falai között a római százados, hogy „ez az ember igaz volt.” De hosszú idő elteltével éppen ez az áldozat ismertette fel az unitáriusokkal azt, hogy ő igaz volt. Minden tanítása, keresése, vívódása, tervei és megvalósításai a magasabb rendű, az isteni igazság fényétől lett ragyogó, mert nemcsak hirdette

---

Isten akaratát, de életében igazolta, hogy mindennél, valóban mindennél fontosabb az a próféta, az ember számára.

Bár többet kapott években és dicsőségben, sokkal hamarabb maradt egyedül, mint Jézus. Látta, ahogy munkatársai és barátai elhagyják, idegenkedő, távolodó hidegséggel féltik őt, s bizonyára nem remélhette, hogy tanítványi közösség folytatja majd keresését, küldetését. De bízott abban, aki az igazság felismerésére és annak szolgálatára őt képessé tette: az Istenben.

Nem az ő élete lett diadal, mert a földi diadalnál fontosabb volt az igazság szolgálata.

De Isten akarata által a diadal mégis lehetséges, mert mi vagyunk azok, akik ápolva, megbecsülve, megszentelve az emléket folytathatjuk a küldetést. Hűségek kell maradjunk az örökséghez: keresni nemcsak az igazságot, hanem a nagybetűs Igazságot is; szolgálni, minden földi dicsőségnél és diadalnál nagyobbra tartani azt; bízni abban, aki Dávid Ferencet és minket is a hit és az értelem öszeölelkező képességével megajándékozott, hogy kereshessük és megtalálhassuk Őt; hirdetni prófétai és emberi életünk minden lehetőségével, szavainkkal és cselekedeteinkkel: egy az Isten és a lélek ma is csak szabad lehet!

Dávid Ferenc élete nem volt diadalmenet. Az emlékezésben föl kell vállalnunk annak felelősségét, hogy mi kell az ő ügyének diadalává válnunk! Ámen.